

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

វិធានការ ១០០

នៃ

រដ្ឋាភិបាល សម រង្ស៊ី

ក្រោយពេលឈ្នះឆ្នោតនៅថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៣

បោះពុម្ពនៅរាជធានីភ្នំពេញ

សីលធម៌ សច្ចធម៌ យុត្តិធម៌

គណបក្ស សម រង្ស៊ី
ជាតិសង្ឃឹមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ

មាតិកា

ទំព័រ

I- លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ យុត្តិធម៌ និងសិទ្ធិមនុស្ស

1- លើកតម្កើងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ.....	១
2- យុត្តិធម៌	៣
3- សិទ្ធិសេរីភាព និងសិទ្ធិមនុស្សជាទូទៅ	៤
4- សិទ្ធិព្រះសង្ឃ	៤
5- សិទ្ធិស្ត្រី	៤

II - សន្តិសុខគ្រប់មែបយ៉ាងសំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋ

1- សន្តិសុខរាងកាយ	៥
2- សន្តិសុខស្បៀងអាហារ	៦
3- សន្តិសុខក្នុងការប្រើប្រាស់ទំនិញ	៧

III - លើកតម្កើងជីវភាពរស់នៅ

1- ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ	៧
2- ប្រជាកសិករ	១០
3- ប្រជានេសាទ	១១
4- មន្ត្រីរាជការ គ្រូបង្រៀន ប៉ូលីស-ទាហាន	១១
5- កម្មករ និងនិយោជិត	១២

6- កម្មករចំការកៅស៊ូ និងម្ចាស់ចំការកៅស៊ូជាលក្ខណៈគ្រួសារ	១៣
7- អាជីវករ និងអ្នកលក់ដូរតូចតាច	១៣
8- អ្នករត់ម៉ូតូឌុប និងតាក់ស៊ី	១៤
9- អតីតយុទ្ធជន	១៤
10- សិស្ស និងនិស្សិត	១៤

IV- រដ្ឋាភិបាលស្តារស្តុំ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព

1- ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	១៥
2- យុត្តិធម៌សង្គម	១៦
3- អភិបាលកិច្ចល្អ និងសីលធម៌សង្គម	១៧

V- ផលប្រយោជន៍ជាតិ និងអនាគតមាតុប្រទេស

1- ទ្រព្យសម្បត្តិជាតិ និងផលប្រយោជន៍រួម	១៨
2- បូរណភាពទឹកដី	២០
3- អន្តោប្រវេសន៍ខុសច្បាប់	២១

I- លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ យុត្តិធម៌ និងសិទ្ធិមនុស្ស

1- លើកតម្កើងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ

១- រដ្ឋអំណាចត្រូវប្រកាន់គោលការណ៍ថ្មី អនុញ្ញាតអោយប្រជាពលរដ្ឋធ្វើអ្វីៗបានទាំងអស់ ដរាបណាគ្មានច្បាប់ហាមឃាត់ ។ ត្រូវបោះបង់ទំលាប់ និងស្មារតីចាស់ដែលអនុញ្ញាតអោយ ប្រជាពលរដ្ឋធ្វើអ្វីៗបាន លុះត្រាតែមានច្បាប់អនុញ្ញាត ។

២- ឈានពីប្រជាធិបតេយ្យដែលប្រជាពលរដ្ឋមានសិទ្ធិត្រឹមតែបោះឆ្នោតយូរៗម្តង ឆ្ពោះទៅ ប្រជាធិបតេយ្យ ដែលប្រជាពលរដ្ឋមានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងការធ្វើសេចក្តីសំរេចគ្រប់បែបយ៉ាង ទាក់ទងនឹងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់ខ្លួន ។

៣- ជំរុញអោយមានលទ្ធភាពធ្វើប្រជាមតិ ដើម្បីផ្តល់ជូនប្រជារាស្ត្រនូវសិទ្ធិសំរេចដោយ ផ្ទាល់ លើបញ្ហាជាតិសំខាន់ៗ ។

៤- ជំរុញដំណើរការវិមជ្ឈការ គឺការផ្ទេរអំណាចពីថ្នាក់លើមកថ្នាក់ក្រោមអោយបានឆាប់ រហ័ស ដើម្បីលើកតម្កើងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងជីវភាពប្រជារាស្ត្រនៅមូលដ្ឋាន ។ តួនាទី សិទ្ធិអំណាច និងការទទួលខុសត្រូវរបស់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានថ្នាក់ខេត្ត ស្រុក ឃុំ ភូមិ និងត្រូវកំណត់អោយបានច្បាស់លាស់ ស្របតាមស្មារតីវិមជ្ឈការដែលតម្រូវអោយមាន ការបោះឆ្នោតគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ។

៥- រៀបចំសមាជជាតិរៀងរាល់ឆ្នាំ យោងតាមជំពូកទី ១២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដោយមាន ព្រះរាជានុញ្ញាតពីព្រះមហាក្សត្រ ។ “សមាជជាតិបើកអោយប្រជារាស្ត្រជ្រាបដោយផ្ទាល់ អំពីកិច្ចការផ្សេងៗ ដែលជាប្រយោជន៍ជាតិ និងលើកបញ្ហា និង សំណូមពរជូនរដ្ឋអំណាច ដោះស្រាយ ” ។

៦-លុបបំបាត់ការបង្កិតបង្កំប្រជារាស្ត្រអោយចូលជាសមាជិក ឬចូលក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធរបស់ គណបក្សនយោបាយណាក៏ដោយ ។

៧-ធានា និងគោរពសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ប្រជារាស្ត្រដែលមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដូចជា សិទ្ធិបង្កើតសមាគម សិទ្ធិរួមប្រជុំ សិទ្ធិសំដែងមតិ សិទ្ធិធ្វើបាតុកម្ម សិទ្ធិផ្សព្វផ្សាយ ព័ត៌មាន ។ល។ ក្នុងចន្លោះពេលរង់ចាំច្បាប់លំអិត ។ ត្រូវរៀបចំអោយឆាប់រហ័សបំផុត នូវច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត និងការគ្រប់គ្រងសមាគម ។

៨-ពិនិត្យឡើងវិញនូវសមាសភាពនៃគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ដើម្បី ធានាអោយស្ថាប័ននេះមានតម្លាភាព ភាពសុក្រិត និងមិនលំអៀង ក្នុងការរៀបចំរាល់ ការបោះឆ្នោត ។

៩-រដ្ឋាភិបាលមិនចាំបាច់គ្រប់គ្រងអង្គការណា ដែលសង្គមស៊ីវិលអាចគ្រប់គ្រងបានដោយ មានប្រសិទ្ធិភាពល្អប្រសើរជាង ដូចជាគណៈកម្មាធិការការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងគណៈ កម្មាធិការប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាដើម ។

១០-រៀបចំអោយមានការអប់រំពីសិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ដូចជា សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចប្រជា- ពលរដ្ឋនៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សា ដើម្បីជំរុញការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការរៀបចំសង្គម អោយបានល្អប្រសើរ ។

១១- សមាជិកសភា មិនអាចត្រូវបណ្តេញចេញពីស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ ដោយមូលហេតុ នយោបាយ ។ បេក្ខជនឯករាជ្យ អាចឈរឈ្មោះ ហើយអាចជាប់ឆ្នោតជាសមាជិក សភា ដោយមិនចាំបាច់ស្ថិតក្រោមផ្នែកគណបក្សនយោបាយណាឡើយ ។

១២-បុគ្គលម្នាក់អាចទទួលមុខតំណែងជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ពីអាណត្តិយ៉ាងច្រើន ទោះក្នុង កាលៈទេសៈណាក៏ដោយ មិនអាចលើសពី ១០ ឆ្នាំ ។

១៣-ការបំពេញមុខតំណែងថ្នាក់ខ្ពស់ ឬសំខាន់ៗ ក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈ ត្រូវយកមក ពិនិត្យរាល់ ៥ ឆ្នាំម្តងយ៉ាងយូរ ដើម្បីរៀបចំការប្តូរវិនិច្ឆ័យជាធម្មតា ។

១៤-ជនជាតិខ្មែរដែលរស់នៅបរទេស នឹងទទួលបាននូវសិទ្ធិបោះឆ្នោត ដូចប្រជាពលរដ្ឋ ខ្មែរដែលរស់នៅប្រទេសកម្ពុជា ដោយមានការចាត់ចែងនីតិវិធី និងសំភារៈ អោយការ បោះឆ្នោតប្រព្រឹត្តទៅបាន ក្នុងរាល់ប្រទេសដែលមានជនជាតិខ្មែររស់នៅច្រើន ។

2 - យុត្តិធម៌

១៥-ធានាអោយប្រព័ន្ធតុលាការមានភាពឯករាជ្យ និងមិនពុករលួយ ដើម្បីផ្តល់យុត្តិធម៌ ជូនប្រជារាស្ត្រ ។ សមាជិកឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម មិនត្រូវពាក់ព័ន្ធជាមួយ ក្រុមនយោបាយណាមួយ ហើយមិនត្រូវកាន់តំណែងផ្សេងទៀត ក្នុងស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ ឬនីតិបញ្ញត្តិឡើយ ។ ត្រូវរៀបចំច្បាប់មួយជាបន្ទាន់ ស្តីពីការបំពេញតួនាទី និងអាណត្តិ របស់ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ។

១៦-ស្នើអង្គការសហប្រជាជាតិ រៀបចំតុលាការអន្តរជាតិ ស្ថិតនៅក្រៅប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីកាត់ទោសអតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ។

១៧-បញ្ចប់ទំលាប់អោយអ្នកមានអំណាចរួចទោស (និទណ្ឌភាព) ។ ស៊ើបអង្កេតយ៉ាង ម៉ត់ចត់ពីបទឧក្រិដ្ឋ និងករណីរំលោភសិទ្ធិប្រជាពលរដ្ឋពីអតីតកាល ដើម្បីផ្តល់យុត្តិធម៌ ជូនជនរងគ្រោះ ។

3 - សិទ្ធិសេរីភាព និងសិទ្ធិមនុស្សជាទូទៅ

១៨-ស្នើអង្គការសហប្រជាជាតិ បន្តឃ្នាំមើលស្ថានការណ៍សិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា ហើយ ការពារសិទ្ធិមនុស្សរបស់ជនភៀសខ្លួននយោបាយពីប្រទេសជិតខាង ។

១៩-បែងចែករលកធាតុអាកាស អោយអ្នកត្រូវការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន និងមតិវិទ្យុ និងទូរទស្សន៍ដោយមិនលំអៀង ។ ច្បាប់សារព័ត៌មានត្រូវគ្របដណ្តប់ប្រព័ន្ធវិទ្យុ និងទូរទស្សន៍ផងដែរ ។ បង្កើត “អាជ្ញាធរជាតិ វិទ្យុ និងទូរទស្សន៍ ” ដែលមានភាពអព្យាក្រឹត និងឯករាជ្យ ដើម្បីគ្រប់គ្រងបញ្ហាបច្ចេកទេស និងខ្លឹមសារនៃការផ្សព្វផ្សាយ ។ វិទ្យុសំលេងសហរដ្ឋអាមេរិក និងវិទ្យុអាស៊ីសេរី នឹងត្រូវអនុញ្ញាតអោយមានស្ថានីយ៍ ផ្សាយផ្ទាល់នៅកម្ពុជា ។

4 - សិទ្ធិព្រះសង្ឃ

២០-ការពារសិទ្ធិព្រះសង្ឃក្នុងឋានៈព្រះអង្គជាប្រជាពលរដ្ឋ ដែលមានសិទ្ធិដូចប្រជាពល រដ្ឋទៃទៀតដែរ ក្នុងការសំដែងមតិ ការចូលរួមប្រជុំ ការចូលរួមសមាគម និងការ ចូលរួមបោះឆ្នោត ។ ប្រគេនលទ្ធភាពព្រះសង្ឃអោយបានចូលរួមក្នុងកម្មវិធីសិក្សាក្នុង គ្រប់វិស័យ ព្រមទាំងការសិក្សានៅឯបរទេសផងដែរ ដោយពឹងផ្អែកលើវត្តអារាមរៀប ចំដោយពុទ្ធបរិស័ទខ្មែរនៅឯនាយសមុទ្រ ។

5 - សិទ្ធិស្ត្រី

២១-អនុវត្តវិធានការពិសេស ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពអោយបានស្មើគ្នា រវាងស្ត្រី និងបុរស ក្នុងការកសាងជីវិតរបស់ខ្លួន ។ គ្រួសារដែលមានកូនស្រីក្នុងបន្ទុក នឹងទទួលបានការឧបត្ថម្ភ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តកូនស្រីនោះ អោយបានទៅរៀនសូត្រវែងឆ្ងាយដូចកូនប្រុសដែរ ។

យុវនារី ក៏នឹងទទួលការឧបត្ថម្ភ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តអោយចូលរួមក្នុងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល
វិជ្ជាជីវៈ ប្រយោជន៍រកការងារធ្វើបានងាយស្រួល ។

២២-ស្ត្រីដែលត្រូវការដើមទុនដើម្បីផ្តួចផ្តើមមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិតដោយខ្លួនឯង នឹងទទួល
បាននូវឥណទានពិសេស គឺប្រាក់អោយខ្លី ពីស្ថាប័នឥណទានជាតិ ឬអង្គការសង្គមកិច្ចមួយ
ទៀត ។

២៣-ក្រុមហ៊ុន សហគ្រាស ឬស្ថាប័នដទៃទៀត ដែលផ្តល់ការងារអោយពលករស្ត្រី
នឹងទទួលបាននូវការលើកទឹកចិត្តពិសេសពីអាជ្ញាធរជាតិ ។

២៤-ស្ត្រីក្នុងគ្រួសារក្រីក្រដែលត្រូវការមធ្យោបាយពន្យារកំណើត នឹងទទួលការឧបត្ថម្ភពី
អាជ្ញាធរជាតិក្នុងវិស័យនេះ ដោយមិនគិតថ្លៃ ។

II- សន្តិសុខគ្រប់បែបយ៉ាងសំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋ

1 - សន្តិសុខរាងកាយ

២៥-បំបាត់អំពើហិង្សាគ្រប់បែបយ៉ាងនៅក្នុងសង្គម ។ សន្តិសុខ និងសន្តិភាពពិតប្រាកដ
សំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបស្ថិតជាចម្បងលើមធ្យោបាយបង្ការ និងដោះស្រាយបញ្ហាសង្គម
ដូចជា ភាពក្រីក្រ ភាពគ្មានការងារធ្វើ និងភាពអស់សង្ឃឹម ដោយមិនចាំបាច់រំពឹងទាំង
ស្រុងលើតែវិធានការបង្ក្រាប និងដាក់ទណ្ឌកម្ម ។

២៦-ប្រយុទ្ធតទល់នឹងក្រុមម៉ាហ្វីយ៉ា ក្រុមឧក្រិដ្ឋជន និងក្រុមទុច្ចរិត ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការ
ជួញដូរមនុស្ស សាស្ត្រារុំធា និងគ្រឿងញៀន ។ ក្នុងកិច្ចការនេះ រដ្ឋអំណាចត្រូវសហការ
យ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងអង្គការអន្តរជាតិប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម ដូចជា ប៉ូលីសអាមេរិកកាំង
(FBI) ក្រុមប្រឆាំងគ្រឿងញៀនអាមេរិកកាំង (DEA) និងប៉ូលីសអន្តរជាតិ (Interpol) ។

២៧-គ្រប់គ្រងការទុកដាក់ និងការប្រើប្រាស់គ្រឿងសព្វាវុធអោយមានប្រសិទ្ធិភាព ។
មានតែភ្នាក់ងារប៊ូលីស និងទាហានទេ ដែលមានសិទ្ធិកាន់អាវុធក្នុងពេលបំពេញបេសកកម្ម
ស្របច្បាប់ និងច្បាស់លាស់ក្រោមការឃ្នាំមើលពីអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ។

២៨-បំបាត់ចោរកម្ម និងការជីវិតគ្រប់បែបយ៉ាងតាមភូមិស្ថាន ព្រមទាំងតាមផ្លូវគោក
ទន្លេ និងសមុទ្រ ។

២៩-បង្ការគ្រោះថ្នាក់ចរាចរ ដោយកែលម្អប្រព័ន្ធផ្លូវថ្នល់ ធានាការគោរពច្បាប់ចរាចរ
និងច្បាប់ប្រើប្រាស់យានយន្ត ព្រមទាំងពិនិត្យការចេញប័ណ្ណបើកបរ ហើយអប់រំសាធារណជន
ក្នុងការរក្សាសុវត្ថិភាព ។

៣០-ជួយសង្គ្រោះជនដែលទទួលគ្រោះថ្នាក់ចរាចរ អគ្គិភ័យ និងគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗទៀត
ដោយមធ្យោបាយមានប្រសិទ្ធិភាព ដូចជា រថយន្តសង្គ្រោះបន្ទាន់ រថយន្តអគ្គិភ័យ
អមដោយអ្នកសង្គ្រោះដែលបានហ្វឹកហាត់ត្រឹមត្រូវ និងប្រដាប់ដោយសំភារៈទំនើប ។

2 - សន្តិសុខស្បៀងអាហារ

៣១-ដើម្បីធានាសន្តិសុខស្បៀងអាហារ អាជ្ញាធរត្រូវរៀបចំឃ្លាំងអង្ករ និងស្បៀងផ្សេងៗ
ទៀត ប្រយោជន៍ទប់ទល់ស្ថានការណ៍ខ្វះខាត ហើយត្រូវបន្ថយឥទ្ធិពលឈ្នួញកណ្តាល
ក្នុងការប្រមូល និងចែកចាយកសិផលតាមទីផ្សារ ។

៣២-អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងនិងដោះស្រាយគ្រោះមហន្តរាយ និងអង្គការកាកបាទក្រហមកម្ពុជា
ត្រូវចែកស្បៀងអាហារ និងគ្រឿងប្រើប្រាស់ ជូនជនរងគ្រោះដោយមិនរើសមុខ និងមិន
ប្រកាន់បក្ខពួក ។

3 - សន្តិសុខក្នុងការប្រើប្រាស់ទំនិញ

៣៣-អាជ្ញាធរត្រូវធ្វើការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងម៉ត់ចត់ និងទៀងទាត់ រាល់គ្រឿងឧបភោគបរិភោគ ដើម្បីធានាកុំអោយមានមេរោគ ឬជាតិពុល ហើយត្រូវធានាគុណភាព និងគោរពកាលបរិច្ឆេទប្រើប្រាស់នៃរាល់ទំនិញដែលដាក់លក់លើទីផ្សារ ដើម្បីការពារសុខភាព និងសុវត្ថិភាពប្រជាពលរដ្ឋ ។

៣៤-ជំរុញ និងជួយឧបត្ថម្ភអោយបង្កើត “សមាគមជាតិអ្នកប្រើប្រាស់ ” ប្រដាប់ដោយមន្ទីរពិសោធន៍ និងអមដោយអ្នកបច្ចេកទេសក្នុងជំនាញពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីការពារសិទ្ធិអ្នកប្រើប្រាស់ទំនិញ ហើយធានាភាពសុចរិតមិនភូតកុហកនៃការផ្សព្វផ្សាយពាណិជ្ជកម្ម ។

III- លើកតម្កើងជីវភាពរស់នៅ

1- ប្រជារាស្ត្រទូទៅ

៣៥-ប្រជារាស្ត្រតាមភូមិ-ឃុំ និងសហគមន៍តាមមូលដ្ឋាន មានសិទ្ធិសំរេចក្នុងការគ្រប់គ្រងដីធ្លី ព្រៃឈើ និងតំបន់នេសាទ ដោយសហការជាមួយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ដើម្បីធានាការអភិវឌ្ឍន៍អោយបានយូរអង្វែង ដោយការពារទ្រព្យសម្បត្តិធម្មជាតិ និងបរិស្ថានអោយបានល្អត្រឹមត្រូវ ។

៣៦-ដោះស្រាយវិវាទដីធ្លីដែលមានសព្វថ្ងៃ រវាងអ្នកមានអំណាច និងប្រជារាស្ត្រតូចតាច ដោយជួយការពារសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ប្រជារាស្ត្រតូចតាច ដែលត្រូវបានអ្នកមានអំណាចរំលោភ ។

៣៧-បញ្ឈប់ការរឹបអូសយកដីធ្លីពីប្រជារាស្ត្រ និងការបណ្តេញប្រជារាស្ត្រពីដីធ្លី ដែលពួកគាត់បានរស់នៅយូរឆ្នាំមកហើយ ។ បើមានសំណើណាមួយអោយប្រជារាស្ត្រចាកចេញ

ពីដីធ្លីដែលពួកគាត់កំពុងតែរស់នៅ សំណើនោះត្រូវមានភ្ជាប់ជាមួយនូវសំណងដ៏សមរម្យ និងយុត្តិធម៌ជូនប្រជារាស្ត្រ ។ សំណងនោះ អាចជាដីធ្លីនៅទីកន្លែងណាមួយទៀតមាន លក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលដីធ្លីដើម ឬជាថវិកាមានចំនួនប្រហាក់ប្រហែលតំលៃដីធ្លីដើម ។

៣៨-ពិនិត្យសើរើការរឹបអូសដីធ្លីរបស់ប្រជារាស្ត្រចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៨៩ មកដល់សព្វថ្ងៃ ។ បើសិនជាការរឹបអូសនោះជាអំពើខុសច្បាប់ និងអយុត្តិធម៌ ដីធ្លីនោះត្រូវប្រគល់សងជូន ម្ចាស់ដើមស្របច្បាប់វិញ ។

៣៩-បញ្ឈប់ការរុះរើផ្ទះសំបែងប្រជារាស្ត្រ និងការបណ្តេញប្រជារាស្ត្រពីផ្ទះសំបែងដែល ពួកគាត់បានរស់នៅយូរឆ្នាំមកហើយ ទោះជានៅតំបន់ណាក៏ដោយ ។ ការរុះរើអាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែរដ្ឋអំណាចផ្តល់សំណងជូនប្រជារាស្ត្រអោយបានសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ។ សំណងនោះអាចជា ផ្ទះសំបែងនៅទីកន្លែងណាមួយទៀតមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែល ផ្ទះសំបែងដើម ឬជាថវិកាមានចំនួនប្រហាក់ប្រហែលតំលៃផ្ទះសំបែងដើម ។

៤០-រដ្ឋអំណាចនឹងរៀបចំលំនៅដ្ឋានសំរាប់ជនក្រីក្រ ដោយសាងសង់អាគារថ្មីនៅលើដីធ្លី របស់រដ្ឋ ឬជួសជុល និងកែច្នៃអាគាររបស់រដ្ឋដែលមានស្រាប់ ។ លំនៅដ្ឋាននេះស្ថិតក្នុង កម្មវិធីសង្គមកិច្ច ហើយត្រូវដាក់ជួលក្នុងតំលៃទាប ឬអោយស្នាក់នៅដោយឥតគិតថ្លៃ សំរាប់ជនក្រីក្រជាទីបំផុត ។

៤១-ហាមឃាត់មិនអោយមានសិទ្ធិផ្តាច់មុខ ក្នុងការប្រកបអាជីវកម្មផលិត និងចែកចាយ អគ្គិសនី ។ នៅគ្រប់តំបន់ទាំងអស់ ប្រជាពលរដ្ឋមានសិទ្ធិរៀបចំជាសមាគម ដើម្បីផលិត និងចែកចាយអគ្គិសនី ។ បើអគ្គិសនីត្រូវបានផលិតដោយក្រុមហ៊ុនឯកជនណាមួយ តំលៃ អគ្គិសនីដែលដាក់លក់ជូនប្រជាពលរដ្ឋ មិនអាចលើសពីកំរិតមួយដែលកំណត់តាមការ ពិភាក្សាជាមួយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច និងតំណាងប្រជាពលរដ្ឋឡើយ ។

៤២-បញ្ចុះថ្លៃប្រេងសាំងពី ២៥០០ រៀលក្នុងមួយលីត្រ មកត្រឹមតែ ១៥០០ រៀលក្នុងមួយលីត្រ ក្នុងកាលៈទេសៈសព្វថ្ងៃ (ថ្ងៃទី ២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០០៣) គឺធ្វើយ៉ាងណាមិនអោយថ្លៃប្រេងសាំង និងប្រេងឥន្ធនៈផ្សេងទៀត មានកំរិតខ្ពស់ជាងនៅប្រទេសជិតខាង មានប្រទេសថៃជាដើម ។ វិធានការនេះជួយដល់ជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋ និងជួយលុបបំបាត់ការរត់ពន្ធខុសច្បាប់ផង ។

៤៣-លុបបំបាត់ការតម្រូវអោយបង់ប្រាក់អោយក្រុមហ៊ុនឯកជន ក្នុងការប្រើប្រាស់ផ្លូវជាតិ និងផ្លូវថ្នល់នៅគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង និងគ្រប់តំបន់ ។ ឧទាហរណ៍៖ ផ្លូវជាតិលេខ៤ ពីទីក្រុងភ្នំពេញ ទៅក្រុងព្រះសីហនុ ។

៤៤-ផ្តល់ជូនប្រជាពលរដ្ឋជាបន្ទាន់ដោយឥតគិតថ្លៃ នូវឯកសារផ្លូវការសំរាប់ការរស់នៅរាល់ថ្ងៃ ដូចជា អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ សៀវភៅគ្រួសារ ប័ណ្ណស្នាក់នៅ និងលិខិតអនុញ្ញាតផ្សេងៗ ។

៤៥-រៀបចំប្រព័ន្ធសន្តិសុខសង្គមទូទាំងប្រទេស ដែលមានបំណងផ្តល់លទ្ធភាពអោយប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប ទប់ទល់រាល់ចំណាយចាំបាច់ទៅលើការថែទាំសុខភាព និងរក្សាសមត្ថភាពក្នុងការប្រកបការងារចិញ្ចឹមជីវិត ។

៤៦-ផ្តល់ការព្យាបាលជំងឺតាមលក្ខណៈវេជ្ជសាស្ត្រ (ពិនិត្យដោយគ្រូពេទ្យ និងផ្តល់ថ្នាំពេទ្យទំនើប) ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រគ្រប់រូប ដោយមិនគិតថ្លៃ ។

៤៧-ចែកចាយដល់រាល់សិស្សសាលា និងកូនក្មេងក្នុងគ្រួសារក្រីក្រ នូវចំណីអាហារបន្ថែម ដែលមានជីវជាតិ និងធាតុផ្សេងទៀតចាំបាច់សំរាប់ការលូតលាស់របស់រាងកាយ និងខួរក្បាល និងសំរាប់រក្សាសុខភាពអោយបានល្អជាទូទៅ ។

៤៨-ផ្តល់លំនៅដ្ឋាន និងការឧបត្ថម្ភដល់ជនពិការ ដើម្បីធានាជីវភាពនៃជនពិការទាំងអស់អោយបានសមរម្យ និងថ្លៃថ្នូរ ។

2- ប្រជាកសិករ

៤៩-ផ្តល់ប្លង់ដី និងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដោយឥតគិតថ្លៃ ជូនប្រជាកសិករដែលមិនទាន់មានឯកសារទាំងនេះ ដើម្បីបញ្ជាក់ និងការពារកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី ដែលប្រជាកសិករទាំងនោះកំពុងតែគ្រប់គ្រងដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ។ មិនយកពន្ធលើដីធ្លីរបស់ប្រជាកសិករ ។

៥០-កសាង ពង្រឹង ឬស្តារឡើងវិញ ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ (ប្រឡាយទឹក ទំនប់ទឹក ស្រះ ទ្វារទឹក ។ល។) ដើម្បីធានាអោយប្រជាកសិករមានទឹកគ្រប់គ្រាន់ធ្វើស្រែចំការក្នុងរដូវប្រាំង និងរដូវវស្សា ។

៥១-រកទីផ្សារជូនប្រជាកសិករ ដើម្បីលក់ផលដំណាំ ដូចជា ស្រូវ ពោត សណ្តែក ល្ង ថ្នាំជក់ ស្ករត្នោត ជ័រកៅស៊ូ ។ល។ ក្នុងតំលៃខ្ពស់សមរម្យ ដែលធ្វើអោយជីវភាពអ្នកធ្វើស្រែចំការបានធូរធារ ។ ក្នុងគោលដៅនេះ ត្រូវតែ :

- ផ្តល់សេរីភាពពេញលេញជូនអ្នកលក់ដូរ
- លុបបំបាត់សិទ្ធិផ្តាច់មុខ ឬលុបបំបាត់ការបង្ខំអោយលក់កសិផលក្នុងតំលៃទាប
- កាត់បន្ថយឥទ្ធិពលឈ្នួញកណ្តាល
- រៀបចំផ្លូវថ្នល់ និងមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនអោយបានល្អប្រសើរ
- រៀបចំប្រព័ន្ធសេរីប្រមូលកសិផលដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍កសិករ
- ផ្តល់ព័ត៌មានជាក់ស្តែងពីតំលៃកសិផលលើទីផ្សារជាតិ និងអន្តរជាតិជូនចំពោះប្រជាកសិករ ។

៥២-ជួយការពារប្រជាកសិករដែលជំពាក់បំណុលអង្គការឥណទាន ហើយដែលគ្មានលទ្ធភាព បង់ការប្រាក់ ឬសងបំណុលដើមតាមការកំណត់ ដោយសារហេតុផលណាមួយដែលមិន អាចដឹងមុន ដូចជា ទឹកជំនន់ ភាពរាំងស្ងួត ជំងឺ ឬគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗ ។ ជួយរកដំណោះ ស្រាយជាមួយអង្គការឥណទាន ដោយជៀសវាងមិនអោយមានការរឹបអូសយកដីស្រែ ឬ ផ្ទះសំបែងរបស់អ្នកជំពាក់បំណុល ។ បំណុលនោះត្រូវពន្យារ ឬកាត់បន្ថយ ។

3 - ប្រជានេសាទ

៥៣-លុបចោលទ្វេតំណែងនេសាទពាណិជ្ជកម្មឯកជន ដែលគ្រប់គ្រងដោយនាយទុនធំៗ ។ ប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅតាមតំបន់នេសាទ មានសិទ្ធិរៀបចំជាសហគមន៍នេសាទ ដើម្បី ប្រកបមុខរបរនេសាទក្នុងលក្ខណៈគ្រួសារ ហើយជួយថែរក្សាមច្ឆជាតិ និងសម្បត្តិធម្មជាតិ ដទៃទៀត ។ ការរៀបចំជាសហគមន៍នេសាទនេះ ត្រូវធ្វើឡើងដោយការបោះឆ្នោតត្រឹម ត្រូវ ពីព្រោះលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងការរីកចំរើននៃជីវភាពរបស់អ្នកនេសាទតូចតាច តំរូវអោយប្រជារាស្ត្រមានសិទ្ធិគ្រប់គ្រងដោយខ្លួនឯងនូវតំបន់នេសាទ ក្រោមការមើល ខុសត្រូវរបស់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ។

4 - មន្ត្រីរាជការ គ្រូបង្រៀន ប៉ូលីស.ទាហាន

៥៤-តំលើងប្រាក់ខែជូនមន្ត្រីរាជការគ្រប់រូប អោយបានយ៉ាងតិច ៤០ម៉ឺនរៀល (ឬ១០០ ដុល្លារ) ។ ប្រាក់បៀវត្សនេះ ត្រូវបើកអោយបានទៀងទាត់រៀងរាល់ខែ ។

៥៥-លើកទឹកចិត្តគ្រូពេទ្យ និងគ្រូបង្រៀនដែលស្ម័គ្រចិត្តទៅធ្វើការនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល ដោយផ្តល់ ប្រាក់កំរៃពិសេសបន្ថែមលើប្រាក់ខែធម្មតា ។ វិធានការនេះមានបំណងជួយ ថែទាំសុខភាពប្រជារាស្ត្រ និងជួយកូនចៅអ្នកស្រែចំការអោយបានរៀនសូត្រ ដូចកូនចៅ អ្នកទីក្រុង ។

5 - កម្មករ និងនិយោជិត

៥៦-ជំរុញអោយសេដ្ឋកិច្ចពូកែលឿនដើម្បីបង្កើតការងារសំរាប់យុវជន ដែលដល់អាយុ រកការងារធ្វើ ចំនួនប្រមាណ២០ម៉ឺននាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ការបង្កើតការងារនេះ អាស្រ័យ លើការលើកទឹកចិត្តអ្នកវិនិយោគខ្មែរ និងបរទេស អោយបង្កើតសហគ្រាស រោងចក្រ និងសកម្មភាពផ្សេងៗ ដើម្បីស្រូបយកពលករដែលនៅទំនេរ អោយបានចូលធ្វើការគ្រប់គ្នា ។ វិនិយោគនឹងកើនឡើង ក្រោយពីយើងបំបាត់អំពើពុករលួយ និងបង្កលក្ខណៈងាយស្រួល ដល់ការប្រកបអាជីវកម្មស្របច្បាប់ ។ ក្នុងគោលបំណងនេះ យើងត្រូវធានាជូន អ្នកវិនិយោគនូវ :

- សន្តិសុខរាងកាយ
- សន្តិសុខផ្លូវច្បាប់ (ដូចជា ការគោរពកិច្ចសន្យា)
- ការរៀបចំអោយមានតុលាការឯករាជ្យ និងយុត្តិធម៌
- ការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ (ផ្លូវថ្នល់ ទឹក ភ្លើង ទូរស័ព្ទ ។ ល។) អោយ មានភាពទំនើប
- ការបណ្តុះបណ្តាលពលករតាមសេចក្តីត្រូវការរបស់អ្នកវិនិយោគ ។

៥៧-តំលើងប្រាក់ខែជូនកម្មកររោងចក្រ និងបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុន អោយបានយ៉ាងតិច ២៨ម៉ឺនរៀល(ប្តូរ៧០ដុល្លារ) ដោយធ្វើការតែ ៤៤ ម៉ោងក្នុងមួយសប្តាហ៍ ។ ម៉ោងពេលធ្វើ ការលើសពីនេះ ត្រូវគិតតាមតំលៃថែមម៉ោង យោងតាមច្បាប់ការងារ ។

៥៨-ជំរុញអោយបង្កើតតុលាការការងារអោយបានឆាប់រហ័ស ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ការងារ ដើម្បីដោះស្រាយវិវាទ រវាងនិយោជិត និងនិយោជក ។ ក្នុងពេលឥឡូវនេះត្រូវធានា

អោយក្រុមប្រឹក្សាអាជ្ញាកណ្តាលមានភាពឯករាជ្យ ដើម្បីដោះស្រាយវិវាទការងាររវាង កម្មករ និងថៅកែរោងចក្រ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងយុត្តិធម៌ ។

6- កម្មករចំការកៅស៊ូ និងម្ចាស់ចំការកៅស៊ូជាលក្ខណៈគ្រួសារ

៥៩-ផ្ទេរការគ្រប់គ្រងចំការកៅស៊ូពីរដ្ឋទៅឯកជន ។ ការផ្ទេរនេះត្រូវធ្វើតាមរបៀបដេញ ថ្លៃប្រកបដោយតំណាងភាព ហើយដោយគោរពលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងសៀវភៅបន្ទុក ។ ចំការកៅស៊ូទំហំតូចជាលក្ខណៈគ្រួសារ ត្រូវទទួលបានការលើកទឹកចិត្តពីរដ្ឋអំណាច ។ ផលិត ផលជ័រកៅស៊ូត្រូវមានសិទ្ធិដឹកជញ្ជូន និង លក់ដូរដោយសេរីក្នុងប្រទេស ។ ផលិតផលជ័រ កៅស៊ូ អាចធ្វើការនាំចេញយកទៅលក់នៅក្រៅប្រទេសបាន ក្រោយពីបានបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ ត្រឹមត្រូវ ។

៦០-លើកតម្កើងជីវភាពកម្មករច្រើនរយកៅស៊ូនៅតាមមូលដ្ឋាននានាទូទាំងប្រទេសអោយ មានកិរិយាប្រាក់ខែសមរម្យ មានលំនៅដ្ឋានត្រឹមត្រូវ មានអនាម័យនិងការថែទាំសុខភាព (មណ្ឌលសុខភាព គ្រូពេទ្យ ថ្នាំសង្កូវ) ។ កម្មករចំការកៅស៊ូមានសិទ្ធិរៀបចំសហជីពសេរី ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដូចពលករដទៃទៀតនៅក្នុងប្រទេសសេរី និងជឿនលឿន ។ កូនចៅរបស់កម្មករចំការកៅស៊ូទាំងអស់ ត្រូវធានាអោយបានចូលរៀនត្រឹមត្រូវ ។

7- អាជីវករ និងអ្នកលក់ដូរតូចតាច

៦១-បញ្ឈប់ការបណ្តេញ ឬការបង្ខំអោយរុះរើតូបរបស់អ្នកលក់ដូរតូចតាចនៅតាមទីផ្សារ គ្រប់ខេត្ត-ក្រុង ។ ការសាងសង់អាគារថ្មីដើម្បីជំនួសទីផ្សារសព្វថ្ងៃ អាចធ្វើទៅបានលុះ ត្រាតែមានការយល់ព្រមពីអ្នកលក់ដូរសព្វថ្ងៃ នៅតាមទីផ្សារនីមួយៗ ។ ការយល់ព្រមនេះ ត្រូវផ្អែកលើលក្ខណៈបច្ចេកទេសនៃអាគារថ្មីដែលគ្រោងសាងសង់ ព្រមទាំងលើតំលៃនៃ

រាន ឬតូបដែលគ្រោងដាក់លក់ ឬជួល នៅក្នុងអាគារថ្មី ។ ត្រូវបញ្ចុះពន្ធដារ និងភាសីផ្សារ ដែលប្រមូលពីអ្នកលក់ដូរតូចតាច ។

8 - អ្នករត់ម៉ូតូខុប និងពាក់ស៊ី

៦២-លុបបំបាត់ពន្ធដារ និងការជឿនទារប្រាក់គ្រប់ប្រភេទ ពីអ្នករត់ពាក់ស៊ី អ្នករត់រ៉ឺម៉ក អ្នកបររទេះ និងអ្នករត់ម៉ូតូខុបនៅទូទាំងប្រទេស ។

9 - អតីតយុទ្ធជន

៦៣-ផ្តល់ការឧបត្ថម្ភឡើងទាត់ ឬប្រាក់បំណាច់សមរម្យដល់យោធាដែលត្រូវរំសាយ ។ កម្មវិធីរំសាយកងទ័ព និងកម្មវិធីជួយទ្រទ្រង់ជីវភាពយោធាដែលត្រូវរំសាយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដោយលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ និងអំពើអយុត្តិធម៌មកលើអតីតយុទ្ធជន ។ រដ្ឋអំណាចត្រូវបន្តជួយទាហានដែលបានរំសាយ ក្នុងការរកការងារថ្មីដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ក្នុងវិស័យកសិកម្ម សិប្បកម្ម ឬពាណិជ្ជកម្ម ។

៦៤-ទាហានដែលបានរំសាយ រក្សាបាននូវសិទ្ធិរបស់ខ្លួនជានិច្ចជាអតីតយុទ្ធជន ដែលបានបំរើ និងការពារជាតិ ហើយជាតិក៏មិនអាចបំភ្លេចគុណបំណាច់របស់អតីតយុទ្ធជនទាំងអស់នោះទោះជាធ្លាប់បានប្រកាន់និន្នាការនយោបាយខាងណាក៏ដោយ ។

10 - សិស្ស និងនិស្សិត

៦៥-ធានាអោយកូនខ្មែរគ្រប់រូបបានចូលរៀនគ្រប់ម៉ោងពេល ក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំរបស់រដ្ឋ ពីបឋមសិក្សា ដល់មធ្យមសិក្សា ដោយមិនចាំបាច់បង់ថ្លៃ ។

៦៦-រៀបចំសាងសង់ និងគ្រប់គ្រងបុរីនិស្សិតនៅតាមទីក្រុងដែលមានមហាវិទ្យាល័យ ដើម្បីជាកន្លែងស្នាក់នៅ ដោយគិតថ្លៃជួលទាបបំផុត សំរាប់និស្សិតដែលមកពីជនបទ ។

៦៧-រៀបចំប្រព័ន្ធអាហារូបករណ៍ (ការឧបត្ថម្ភដល់សិស្ស និងនិស្សិត) សំរាប់ជួយសិស្ស និងនិស្សិតមកពីគ្រួសារក្រីក្រ ដែលមានសមត្ថភាពសិក្សាបានវែងឆ្ងាយ អោយមានលទ្ធភាពបំពេញការសិក្សាដល់កំរិតខ្ពស់ជាអតិបរមា ។

៦៨-បង្កើនលទ្ធភាពអោយនិស្សិតខ្មែរ បានទៅសិក្សានៅបរទេស គ្រប់មុខជំនាញរយៈពេលយូរឆ្នាំ ។ ចរចាជាមួយប្រទេសម្ចាស់ជំនួយ អោយផ្ទេរជំនួយមួយផ្នែកសំរាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងការរៀបចំកម្មវិធីបញ្ជូននិស្សិតខ្មែរ ទៅសិក្សានៅបរទេស ។

IV- រដ្ឋាភិបាលស្ដារតម្លៃ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព

1 - ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

៦៩-អនុម័ត និងអនុវត្តច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

៧០-តំរូវអោយសមាជិករដ្ឋាភិបាល និងមន្ត្រីរាជការជាន់ខ្ពស់ ប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ហើយបញ្ជាក់អំពីប្រភពនៃទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះ ។

៧១-ពិនិត្យសើរើសមាសភាពអាជ្ញាធរអគ្គសវនកម្មជាតិ ដើម្បីធ្វើអោយស្ថាប័ននេះមានភាពឯករាជ្យ និងមានប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការលាតត្រដាងអំពើពុករលួយ ។

៧២-ទាមទារប្រាក់ដែលជនពុករលួយនៅប្រទេសកម្ពុជា បានយកទៅតំកល់លាក់ទុកនៅឯបរទេស យកមកសងប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរវិញ ។ ក្នុងគោលបំណងនេះ រដ្ឋាភិបាល សម រង្ស៊ី និងចូលរួមក្នុងការរៀបចំច្បាប់ធនាគារអន្តរជាតិជាមួយប្រទេសដទៃទៀត ដើម្បីតាមដានប្រាក់ដែលបានមកពីអំពើពុករលួយ ឬពីសកម្មភាពខុសច្បាប់ដទៃទៀត ។

៧៣-រៀបចំបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌដីធ្លីនៅទូទាំងប្រទេស ដើម្បីសំគាល់ដីធ្លីរបស់រដ្ឋដែលនៅ
ទំនេរ ឬដែលត្រូវជនផ្តាច់ការ និងពុករលួយបានយកទៅគ្រប់គ្រង ឬធ្វើជាកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់
ខ្លួនដោយខុសច្បាប់ ។ បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌដីធ្លីនេះ តំរូវអោយមានសូរិយោដីទំនើប ហើយ
ជាមូលដ្ឋាននៃកំណែទម្រង់ភូមិបាល ដែលនឹងជួយធ្វើអោយប្រទេសវិកចំរើនក្នុងយុត្តិធម៌
សង្គម ។

៧៤-ផ្អាកទុករយៈពេលមួយឆ្នាំ ការលក់ដូរដីធ្លីណាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ដើម្បី
ធ្វើការស៊ើបអង្កេត និងវាយតម្លៃត្រឹមត្រូវ ។

2- យុត្តិធម៌សង្គម

៧៥-ធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើលិខិតស្នាមគ្រប់គ្រងដីធ្លី ដែលមានទំហំចាប់ពី ១០០ ហិកតា
ឡើងទៅ ដើម្បីបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ ក្នុងគោលបំណងការពារទ្រព្យសម្បត្តិ
រដ្ឋ និងបែងចែកដីធ្លីជូនប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ ។

៧៦-អនុវត្តអោយបានត្រឹមត្រូវ ច្បាប់ពន្ធដារដែលកំណត់យកពន្ធ ១០ ភាគរយ លើប្រាក់
ឈ្នួលផ្ទះវិទ្យា ឬអាគារដទៃទៀត ដែលផ្តល់តម្លៃឈ្នួលចាប់ពី ១០០០ ដុល្លារអាមេរិក
ក្នុងមួយខែឡើងទៅ ។

៧៧-កំណត់យកពន្ធលើទ្រព្យសម្បត្តិ ចំពោះបុគ្គលណាដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិមានតម្លៃ
ចាប់ពី ៥០ម៉ឺនដុល្លារអាមេរិកឡើងទៅ ។

៧៨-ធានាការចែកចាយជំនួយមនុស្សធម៌អន្តរជាតិ អោយបានដល់ដៃប្រជាពលរដ្ឋខ្វះខាត
គ្រប់រូបដោយមិនប្រកាន់បក្ខពុក ។

3- អភិបាលកិច្ច និងសីលធម៌សង្គម

៧៩-ធានាការបែងចែកច្បាស់លាស់រវាងរដ្ឋគ្រប់គ្រងប្រទេស និងគណបក្សកំពុងកាន់អំណាច ហើយរារាំងការបង្វែរប្រាក់ចំណូលរបស់រដ្ឋ ទៅអោយគណបក្សកាន់អំណាច ។

៨០-រដ្ឋបាលសាធារណៈគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ទាំងស៊ីវិល ទាំងយោធា ត្រូវមានភាពមិនលំអៀង ដើម្បីបំរើ និងការពារប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ ដោយមិនប្រកាន់បក្ខពួក ។ រដ្ឋាភិបាលសមរម្យ រក្សាទុកដដែល មន្ត្រីរាជការទាំងអស់ ដែលបំរើជាតិក្នុងស្មារតីខាងលើនេះ ទោះជាមន្ត្រីរាជការទាំងនោះ ធ្លាប់បានគាំទ្រគណបក្សនយោបាយណាក៏ដោយ ។

៨១-ហាមស្ថាប័នរដ្ឋធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងវិស័យណាដែលឯកជនធ្វើបានល្អប្រសើរ ដោយមានការប្រកួតប្រជែងត្រឹមត្រូវ ដូចជាទូរស័ព្ទ ទេសចរណ៍ ការដឹកជញ្ជូន ធានារ៉ាប់រង ។

៨២-ហាមឃាត់ស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ និងនីតិប្រតិបត្តិ រួមទាំងកងកំលាំងប្រដាប់អាវុធផងដែរ មិនអោយប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ដើម្បីប្រកបអាជីវកម្ម ដែលស្ថិតនៅក្រៅភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

៨៣-រៀបចំច្បាប់ប្រឆាំងសិទ្ធិផ្តាច់មុខក្នុងរាល់មុខរបរ និងបង្ក្រាបសកម្មភាពរារាំងការប្រកួតប្រជែងពាណិជ្ជកម្ម ។ ត្រូវហាមឃាត់មិនអោយគណបក្សនយោបាយ ឬអ្នកនយោបាយ និងបក្ខពួក ប្រើប្រាស់ឥទ្ធិពលរបស់ខ្លួន ដណ្តើមឯកសិទ្ធិ យកប្រៀបលើអ្នកប្រកួតប្រជែងដទៃទៀត ។

៨៤-ត្រូវសំរេចជ្រើសរើសអ្នកផ្គត់ផ្គង់ស្ថាប័នរដ្ឋ ជាសំភារៈ ឬជាសេវា តាមរយៈការដេញថ្លៃជាចំហ ប្រកបដោយតំលាភាព ។ ត្រូវលើកតម្កើងការប្រជែងដេញថ្លៃពិតប្រាកដ ហើយលើកទឹកចិត្តអោយមានពាណិជ្ជករថ្មី និងច្រើនមកចូលរួម ។

៨៥-កាត់បន្ថយការបង្កើតកាស៊ីណូ និងបនល្បែងស៊ីសង ដែលនាំមកនូវវិបត្តិសង្គម ដូចជា ការលួចប្លន់ ការចាប់ជំរិត អំពើហិង្សា និងអំពើពាលអារ៉ាវ៉ៃស ។

V- ផលប្រយោជន៍ជាតិ និងអនាគតមាតុប្រទេស

1 - ទ្រព្យសម្បត្តិជាតិ និងផលប្រយោជន៍រួម

៨៦-អនុវត្តមាត្រា ៥៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលចែងថា ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ មានជាអាទិ៍ ដីធ្លី..... ភ្នំ សមុទ្រ..... ឆ្នេរសមុទ្រ កោះ ស្ទឹង បឹង និងព្រៃឈើ..... ។ ដូច្នេះ ការរំលោភលើទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋទាំងប៉ុន្មាន ត្រូវផ្ដន្ទាទោស ។

៨៧-រៀបចំបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌព្រៃឈើដែលនៅសេសសល់ ដោយប្រើមធ្យោបាយបច្ចេកទេសទំនើបបំផុត (រូបថតពីយន្តហោះ រូបថតពីផ្កាយរណប និងប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិចសំគាល់ចំណុចទីតាំង) ដើម្បីគ្រប់គ្រង និងការពារព្រៃឈើទាំងនោះ អោយបានត្រឹមត្រូវ ហើយការពារបរិស្ថានជាទូទៅផងដែរ ។

៨៨-ពិនិត្យឡើងវិញ ឬលុបចោលតែម្ដងកិច្ចសន្យាសម្បទានព្រៃឈើ ដែលរដ្ឋាភិបាលមុនបានផ្តល់អោយក្រុមហ៊ុនឯកជន ហើយចាត់វិធានការផ្សេងទៀត ដើម្បីបញ្ឈប់ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ ។

៨៩-អនុវត្តកម្មវិធីដាំដើមឈើឡើងវិញ ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ ដោយមានការថែទាំជាប្រចាំ ដើម្បីពង្រីកទំហំព្រៃឈើឡើងវិញ នៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ហើយស្ដារប្រព័ន្ធបរិស្ថានឡើងវិញ ប្រយោជន៍ជៀសវាងគ្រោះធម្មជាតិ ដូចជា ទឹកជំនន់ និងភាពរាំងស្ងួត ។

៩០-អនុវត្តកម្មវិធីការពារធនធានធម្មជាតិដទៃទៀត ដូចជា ត្រី សត្វព្រៃ រឺគ្រប់ប្រភេទ ។ លើកទឹកចិត្តអង្គការ ឬ សមាគម ដែលមានបេសកកម្មថែរក្សាប្រភេទត្រី និងសត្វព្រៃ ដែលជិតផុតពូជ ។

៩១-ស្តារបឹង ទន្លេ ព្រែក អូរ ស្រះ ក្នុងគោលបំណងផ្ទុកទឹកអោយបានច្រើនហើយនៅបានយូរ ដើម្បីបង្ការទឹកជំនន់ បង្កើនលទ្ធភាពស្រោចស្រពដំណាំ ផ្គត់ផ្គង់ទឹកប្រើប្រាស់ក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ ព្រមទាំងបង្កើនធនធានត្រី និង សំរួលការធ្វើដំណើរតាមផ្លូវទឹក ។

៩២-ការពារ និងថែរក្សាវត្ថុបុរាណ និងសម្បត្តិវប្បធម៌ ដោយបង្រ្កាបអំពើលួចប្លន់ និងជួញដូរវត្ថុបុរាណ ។ បញ្ឈប់ការទន្ទ្រានលើបរិវេណប្រាសាទបុរាណ ក្នុងគោលបំណង ធ្វើពាណិជ្ជកម្មផ្ទុយពីផលប្រយោជន៍រួម ។

៩៣-សេរីការធ្វើអាជីវកម្មលើបេតិកភណ្ឌជាតិ (ដូចជា ប្រាសាទអង្គរវត្ត និងភ្នំគូលែននៅខេត្តសៀមរាប) ដោយក្រុមហ៊ុនឯកជន ឬបុគ្គលទុច្ចរិត ដែលឆ្លៀតឱកាសកេងប្រវ័ញ្ចទ្រព្យសម្បត្តិជាតិ ហើយប្រើវិធីចែកអំណោយបន្តិចបន្តួច ដើម្បីបំភាន់ភ្នែកប្រជារាស្ត្រ ។

៩៤-ពិនិត្យឡើងវិញរាល់កិច្ចសន្យាសាធារណៈ ដើម្បីបញ្ជាក់អំពីភាពស្របច្បាប់ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងការពារផលប្រយោជន៍ជាតិ ។ កិច្ចសន្យាណាមិនសមស្របនឹងត្រូវកែតម្រូវ ឬលុបចោល ។ ឧទាហរណ៍ :

- កិច្ចសន្យាប្រគល់ដីបរិវេណពហុកីឡាដ្ឋានជាតិអូឡាំពិក នៅទីក្រុងភ្នំពេញ អោយទៅក្រុមហ៊ុនឯកជនបរទេស សាងសង់អាគារ ពាណិជ្ជកម្ម ឬសំណង់ផ្សេងទៀតសំរាប់ដាក់លក់ ឬដាក់ជួល ដោយគ្មានការយល់ព្រម ពីប្រជាពលរដ្ឋ ជាពិសេសកីឡាករដែលប្រើប្រាស់ពហុកីឡាដ្ឋានជាតិអូឡាំពិក ដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិជាតិ ។

- កិច្ចសន្យាជាមួយថៃ ស្តីពីការងារខ្នងអណ្តូងប្រេងកាត ក្នុងដែនសមុទ្រ

- កិច្ចសន្យាលក់ ឬជួលទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋដទៃទៀត ដូចជាការលក់ទីធ្លាអតីតមន្ទីរពេទ្យចិន ពន្ធនាគារតេតា និងដីបឹងនៅជាប់ផ្លូវរទេះភ្លើង (ខាងត្បូងវត្តនាគវន្ត) នៅទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ល ។

2 - បុរណភាពទឹកដី

៩៥- ទាមទារលុបចោលសន្ធិសញ្ញាព្រំដែន ដែលរដ្ឋអំណាចសម័យមុន បានចុះហត្ថលេខាជាមួយប្រទេសវៀតណាម កាលពីឆ្នាំ ១៩៧៩ ១៩៨២ ១៩៨៣ និង ១៩៨៥ ធ្វើអោយប្រទេសកម្ពុជាបាត់បង់ទឹកដីជាច្រើន ។ សន្ធិសញ្ញានេះរំលោភកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងហ្វីសឆ្នាំ ១៩៩១ ស្តីអំពីអធិបតេយ្យភាព ឯករាជភាព និងបុរណភាពទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា ។

៩៦- ស្នើកោះប្រជុំឡើងវិញ សន្តិសិទ្ធិក្រុងហ្វីសស្តីពីសន្តិភាពនៅកម្ពុជា ដើម្បីទាមទារអោយមានការគោរពត្រឹមត្រូវ ចំពោះកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងហ្វីសឆ្នាំ ១៩៩១ ទាក់ទងទៅនឹងការធានាបុរណភាពទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា ។

៩៧- ខិតខំខ្លះខ្លែងតាមគ្រប់មធ្យោបាយសន្តិវិធី ទាមទារជូនប្រទេសកម្ពុជាវិញ នូវទឹកដីដែលប្រទេសជិតខាងបានលួចយកដោយខុសច្បាប់ ។ តំរូវអោយប្រទេសជិតខាងគោរពព្រំដែនប្រទេសកម្ពុជា ដូចដែលពិភពលោកទាំងមូលបានទទួលស្គាល់នៅឆ្នាំ ១៩៦៧-១៩៦៨ ក្នុងសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម ។

៩៨- តវ៉ាតាមផ្លូវទូតយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់បំផុត ចំពោះរាល់ការរំលោភដែនគោក ដែនទឹក និងដែនអាកាសរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ពីសំណាក់ប្រទេសជិតខាង ហើយលើកយកបញ្ហាព្រំដែននេះ អោយសហគមន៍អន្តរជាតិ និងអង្គការសហប្រជាជាតិជួយដោះស្រាយ ។ ផ្តល់

បញ្ហាយ៉ាងច្បាស់លាស់ដល់យោធា និងប៉ូលីសនៅតាមព្រំដែន អោយការពារទឹកដី ប្រទេសយើងយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ។

៩៩-អនុវត្តកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ដោយផ្តល់អាទិភាពពិសេសដល់តំបន់ជាប់ព្រំប្រទល់ ដែន ។ ការកសាងផ្លូវថ្នល់ និង រាស្ត្រវិធានការ ដើម្បីលើកស្ទួយជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋនៅ តំបន់ព្រំដែន ជាផ្នែកមួយនៃការការពារបូរណភាពទឹកដី ។

3- អន្តោប្រវេសន៍ខុសច្បាប់

១០០-អនុវត្តច្បាប់សញ្ជាតិ និងច្បាប់អន្តោប្រវេសន៍អោយបានត្រឹមត្រូវដើម្បីដោះស្រាយ បញ្ហាអន្តោប្រវេសន៍ខុសច្បាប់ ។ ទប់ស្កាត់មិនអោយជនបរទេសបន្តធ្វើជាខ្មែរ ដោយប្រើ ប្រាស់ឯកសារខុសច្បាប់ ដើម្បីមានសិទ្ធិគ្រប់បែបយ៉ាងដូចប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ។ ជនបរទេស អាចទទួលសិទ្ធិរស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា តែសិទ្ធិរស់នៅនេះ ត្រូវបញ្ជាក់ដោយឯកសារ ដោយឡែក ដាច់ស្រឡះពីអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរ ។

❖ **ខ្ញុំបោះឆ្នោតអោយគណបក្ស សម រង្ស៊ី ពីព្រោះ :**

- ១- គណបក្ស សម រង្ស៊ី នឹងធ្វើអោយជីវភាពខ្លឹកចំរើន ដោយបំបាត់ អំពើពុករលួយ ហើយផ្តល់យុត្តិធម៌ឱ្យខ្ញុំ
- ២- គណបក្ស សម រង្ស៊ី ការពារទឹកដីខ្មែរ និងផលប្រយោជន៍ជាតិ
- ៣- សម រង្ស៊ី និងបេក្ខជនគណបក្ស សម រង្ស៊ី ជាអ្នកដឹកនាំក្លាហាន ស្អាតស្អំ និងមានសមត្ថភាព

❖ **ខ្ញុំមិនបោះឆ្នោតអោយគណបក្សដទៃ ពីព្រោះ :**

- ១- យើងរស់នៅក្នុងភាពក្រីក្រ និងរងទុក្ខវេទនាយូរឆ្នាំមកហើយ ដោយសារអំពើពុករលួយ នៃមេដឹកនាំផ្តាច់ការ និងពួករណប
- ២- មេដឹកនាំសព្វថ្ងៃមិនការពារទឹកដីខ្មែរ និងផលប្រយោជន៍ជាតិ
- ៣- សន្លឹកឆ្នោតខ្ញុំនឹងខាតបង់ ប្រសិនបើខ្ញុំបោះឆ្នោតឱ្យគណបក្សតូចៗ

វិធានការ ១០០ នៃគណបក្ស សម រង្ស៊ី បានត្រូវអនុម័ត
ដោយសមាជសាមញ្ញគណបក្ស សម រង្ស៊ី លើកទី ៣
ថ្ងៃទី២៨-២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៣

គណបក្ស សម រង្ស៊ី ផ្ទះលេខ៧១ មហាវិថីសម្តេចសុធារស រាជធានីភ្នំពេញ

ទូរស័ព្ទ/ ទូរសារ: ០២៣ ២១៧ ៤៥២ - ០២៣ ២១១ ៣៣៦

E-mail: samrainsycabinet@forum.org.kh

Website: www.samrainsyparty.org

តម្លៃ ៥០០ រៀល